

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2014/4777

Karar Tarihi : 22/1/2015

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

M. Emin KUZ

Raportör : Murat ŞEN

Başvurucu : Erdal ÖNDER

Vekili : Av. Emine ERSÜS

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, tutuklu olarak yapılan yargılamasında cezaevinde tutulmasının hayati tehlike oluşturduğu gerekçesi ile serbest bırakılma taleplerinin reddedilmesi ve sağlık durumu nedeniyle cezaevi şartlarında tutulmasının yaşamını tehlikeye sokması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür, yeniden rapor aldırılması ve tedbiren tahliyesi talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 3/4/2014 tarihinde İzmir 14. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 19/11/2014 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, başvuru tarihinde Kırıklar 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak tutulmaktadır.

6. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının (CMK 250. Maddesi İle Görevli) suç işlemek amacıyla örgüt yönetme ve uyuşturucu madde ticareti yapma suçlarından başlattığı soruşturma kapsamında başvurucu 6/12/2010 tarihinde gözaltına alınmış ve 9/12/2010 tarihinde tutuklanmıştır. Daha sonra başvurucu hakkında anılan suçlardan açılan kamu

davası İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesinin (CMK 250. Maddesi İle Görevli) 27/6/2012 tarihli birleştirme kararı sonrasında E.2009/238 sayılı dosyasına kayden görülmeye devam edilmiştir.

7. Başvurucunun 2005 ve 2006 yıllarında iki ayrı beyin ameliyatı geçirmesi sebebiyle ve cezaevi şartlarında kalmasının hayati tehlike oluşturduğu iddiası ile yargılama esnasında serbest bırakılması talep edilmiştir. Bunun üzerine Mahkeme, ameliyatlara ilişkin raporlarla birlikte başvurucuyu 15/8/2012 tarihinde Adli Tıp Kurumuna sevk etmiştir.

8. Adli Tıp Kurumu 3. Adli Tıp İhtisas Kurulunun 27/8/2012 tarih ve K.9308 sayılı raporunda tedavisi ve poliklinik kontrollerinin sağlanması şartıyla başvurucunun cezaevi şartlarında infazına devam edebileceği bildirmiştir.

9. Başvurucu anılan rapora itiraz ederek, Adli Tıp Genel Kurulundan rapor alınmasını talep etmiştir. Başvurucunun bu talebi yargılamanın yapıldığı İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesinin 14/11/2012 tarihli duruşmasında reddedilmiştir.

10. İzmir 10. Ağır Ceza Mahkemesi, 26/4/2013 tarih ve E.2009/238, K.2013/61 sayılı kararıyla başvurucunun toplam 55 yıl 2 ay hapis ve 187.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

11. Anılan karar, başvurucunun rahatsızlığı nedeniyle tahliye talebini de içerecek şekilde 11/6/2013 tarihinde temyiz edilmiş olup, Yargıtay aşamasında derdesttir.

12. Başvurucu, 3/4/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

13. 13/12/2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Tutukluların yükümlülükleri" kenar başlıklı 116. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun; ... hastalık nedeniyle nakil, ... muayene ve tedavi istekleri, ... muayene ve tedavileri, ... sağlık denetimi, hastaneye sevk, infazı engelleyecek hastalık hâli, ...konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

14. 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (1), (2), (3) ve (6) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Akıl hastalığına tutulan hükümlünün cezasının infazı geriye bırakılır ve hükümlü, iyileşinceye kadar Türk Ceza Kanununun 57 nci maddesinde belirtilen sağlık kurumunda koruma ve tedavi altına alınır. Sağlık kurumunda geçen süreler cezaevinde geçmiş sayılır.

(2) Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı, Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurumlarınınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan rapor üzerine, infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Geri bırakma kararı, mahkûmun tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde birer yıllık*1* dönemlere göre bu fıkrada yazılı usule uygun olarak incelettirilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirim yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkrada yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.

...

(6) (Ek fıkra: 24/01/2013-6411 S.K./3. mad) Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazı üçüncü fıkrada belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılabilir.”

15. 5275 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri şunlardır:

“Hastalık nedeniyle nakil

Madde 57- (1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü, bulunduğu yere en yakın tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

(2) Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin başka yerlerdeki hastanelere sevki, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilir, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediğı, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

(3) Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi hâlde hükümlü ait olduğu kuruma iade edilir.

(4) Hükümlü, acil hâller dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil hâllerin varlığı hâlinde Adalet Bakanlığına bilgi verilir.

(5) Hükümlü, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteğı üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiğı takdirde, başka kurumlara nakledilebilir.

Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri

Madde 71- (1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbi araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde; mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir.

Hükümlünün muayene ve tedavisi

Madde 78- (1) Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya

hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır.

(2) Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile üniversitelerin sağlık kuruluşları, hükümlülerin tedavileri bakımından gerekli yardımları yapmakla görevlidirler.

...

Hastaneye sevk

Madde 80- (1) Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.

İnfazı engelleyecek hastalık hâli

Madde 81- (1) Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Mahkemenin 22/1/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvurusunun 3/4/2014 tarih ve 2014/4777 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu, 2005 ve 2006 yıllarında beyin tümörü teşhisiyle iki ayrı beyin ameliyatı olduğunu, bu rahatsızlığının hakkında verilen tutuklama kararı sonrasında cezaevinde yeniden nüksettiğini, bunun üzerine sağlık nedenleriyle tahliyesini talep ettiğini, Mahkemenin kendisini Adli Tıp Kurumuna sevk ettiğini, Kurulun verdiği raporda cezaevinde kalabileceği sonucuna ulaşıldığını, raporun yeterli olmadığı ve Adli Tıp Kurumu Genel Kurulundan rapor alınması talebinin de Mahkeme tarafından reddedildiğini, hakkında yapılan yargılamanın sonucunda mahkûmiyetine ve tutukluluğunun devamına karar verildiğini, temyiz talebi ile tekrar sağlık nedeniyle serbest bırakılmasını talep ettiğini, Yargıtay'ın halen karar vermediğini ve bu sebeple başvuru yollarının tüketildiğinin kabul edilmesi gerektiğini, hayatının risk altında olduğunu, cezaevinde şiddetli baş ağrıları, kusma ve nöbetler geçirdiğini, tümörün yenilediğini ve acilen ameliyat olması gerektiğini belirterek Anayasa'nın 17. maddesinde tanımlanan yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, mevcut rahatsızlığının cezaevinde tedavi ettirilip ettirilemeyeceğine yönelik rapor alınması ve tedbiren tahliyesine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

18. Başvuru formu ve ekleri incelendiğinde, başvurusunun tutuklu olarak bulunduğu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevinde daha önce geçirmiş olduğu rahatsızlığının yeniden nüksetmesi nedeniyle cezaevinde tutulmasının yaşamını tehlikeye sokmasının yaşam hakkını ihlal ettiği ileri sürülmüş ise de, tutukluluğun infazı sürecinde tutulma koşullarına dair şikâyetin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muameleye tabi tutulma/ceza verilmesi yasağı çerçevesinde Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi kapsamında kötü muamele yasağı çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir.

19. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi şöyledir:

"Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

20. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

21. Anılan Anayasa ve Kanun hükümleri uyarınca Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, "ikincil nitelikte bir kanun yolu" olup bu yola başvurulmadan önce kural olarak olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.

22. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının uyması gereken bir ilke olup bu ilkeye uygun davranılmadığı takdirde, ortaya çıkan ihlale karşı öncelikli yetkili idari mercilere ve derece mahkemelerine başvurulmalıdır (B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 17).

23. Bireysel başvurunun ikincil niteliği gereği, başvurucağın, temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarını öncelikle yetkili idari mercilere ve derece mahkemelerine usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtları zamanında bu mercilere sunması, aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir. Bu şekilde olağan denetim mekanizmaları önünde ileri sürülüp takip edilmeyen temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin iddialar, Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru konusu yapılamaz (B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17).

24. Başvurucu, tutuklu olarak yargılandığı dosyanın temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderildiğini, temyiz dilekçesinde rahatsızlığına ilişkin olarak serbest bırakılma talebinin belirtildiğini ancak Yargıtay'ın bu tür talepleri sürüncemede bıraktığından Yargıtay'ın kararı beklenmeden bireysel başvuruda bulunduğunu ifade etmiştir.

25. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Bu ilke uyarınca, başvurucağın Anayasa Mahkemesi önüne getirdiği şikâyetini öncelikle ve süresinde yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve kanıtlarını zamanında bu makamlara sunması ve aynı zamanda bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermiş olması gerekir. Anayasa Mahkemesinin başvuru yolları henüz tüketilmeden bir başvuruyu kabul edip incelemesi kural olarak mümkün değildir. Ancak başvuru yolunun tüketilmesinin başvurucağın hakkına yönelik ihlalin giderilmesi açısından herhangi bir etkisi yoksa başka bir deyişle başvurulacak yol etkisizse ya da başvuru yolunun tüketilmesinin beklenmesi halinde başvurucağın haklarına yönelik ciddi ve geri dönülmesi imkansız bir tehlike ortaya çıkacaksa anayasal haklara saygı ilkesi Mahkemenin bu başvuruları incelemesini gerektirebilir (B.No. 2013/1243, 16/4/2013, § 24).

26. Tutuklu ve hükümlülerin hastalık nedeniyle serbest bırakılmaları veya infazın ertelenmesine dair mevzuatımızdaki düzenlenmelerin tespit edilmesi bireysel başvurunun ikincil niteliği gereği başvuru yollarının tüketilmesi hususunun değerlendirilmesi açısından önemlidir.

27. 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesinde hükümlülerin sağlık nedenleriyle infazlarının geri bırakılması konusu düzenlenmiştir. Bu bağlamda hükümlülerin akıl hastalığı dışındaki hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunacağı, ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı

iyileşinceye kadar geri bırakılacağı hükme bağlanmıştır. Diğer taraftan maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen ve toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturmayacağı değerlendirilen mahkûmun cezasının infazının da geri bırakılabileceği kabul edilmiştir. Bu kararları vermek için anılan maddenin ikinci fıkrasında infazın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığı görevlendirilmiştir. Bununla birlikte savcılığın, 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca verilecek kararlarına karşı şikâyet ve itirazların da aynı maddenin (6) numaralı fıkrasının son cümlesi uyarınca infaz hâkimleri tarafından değerlendirileceği belirtilmiştir.

28. Tutuklular açısından açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 101. maddesi kapsamında tutukluluğun ölçülülüğünün belirlenmesinde ve 109. maddesi uyarınca tutukluluk yerine adli kontrol tedbirinin uygulanmasında mahkeme tarafından tutuklunun sağlık durumu her tutukluluk incelemesinde değerlendirilebilecektir. Diğer taraftan 5275 sayılı Kanun'un 116. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca hükümlüler için öngörülen aynı Kanun'un 16. maddesi çerçevesinde hastalık nedeniyle infazın ertelenmesi hususu tutuklular açısından da uygulanabilir.

29. Anılan düzenlemelerin uygulanmasında bazı belirsizlikler bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) *Gülay Çetin/Türkiye* kararında, Yargıtay'da temyiz incelemesinde bulunan dosyalarda bir tutuklunun sağlık durumunun son derece vahim olması halinde onun serbest bırakılmasına karar vermeye yetkili mercii belirsiz olduğu belirtilmiştir (*Gülay Çetin/Türkiye*, B.No. 44084/10, 5/3/2013, §§ 146-148).

30. Başvuru konusu olayda başvuru, hakkında verilen mahkûmiyet kararından sonra 11/6/2013 tarihinde temyiz dilekçesi ile birlikte sağlık nedeniyle tahliye talebinde bulunmuştur. Temyiz incelemesi için Yargıtay'a gönderilen dosya açısından başvurunun talebi başvuru tarihi itibarıyla halen incelenmemiştir. AİHM'in *Gülay Çetin/Türkiye* kararında belirttiği belirsizlik durumuna ilişkin herhangi bir düzenlemenin halen yapılmamış ve bu kararda belirtilen belirsiz durumun ortadan kalktığına dair bir husus tespit edilememiştir. Bu sebeple başvurunun temyiz ettiği tarihten yaklaşık 10 ay sonra makul sayılabilecek bir bekleme süresinden sonra 3/4/2014 tarihinde yaptığı başvurunun başvuru yolları tüketilmeden yapılmasının makul olduğu kabul edilmelidir. Özellikle Yargıtay aşamasında sağlık nedeniyle yapılacak bir tahliye başvurusunun etkisizliği ve başvuru yolunun tüketilmesinin beklenmesi halinde başvurunun haklarına yönelik ciddi ve geri dönüşümsüz bir tehlike ortaya çıkması ihtimali gözetildiğinde başvurunun incelenmesinin gerektiği kabul edilmelidir.

31. Başvuru, tutuklu olarak bulunduğu Kırıklar 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmasının yaşamını tehlikeye attığını ve buna ilişkin olarak yaptığı itirazın halen Yargıtay'da inceleme aşamasında olduğunu ileri sürmüştür.

32. Anayasa'nın 17. maddesi şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

....

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

... "

33. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

34. Demokratik toplumların en temel değerlerinden biri olarak herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında da kimseye “işkence” ve “eziyet” yapılamayacağı, kimsenin “*insan haysiyetiyle bağdaşmayan*” ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı yasağı getirilmiştir (B.No: 2013/293, 17/7/2014, § 80).

35. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3. maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15. maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (B.No. 2013/3550, 19/11/2014, § 33).

36. Anayasanın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki “*kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz*” şeklindeki kural hükümlü ve tutuklulara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus, 5275 sayılı Kanun'un “*Infazda temel ilke*” başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında “*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*” ve yine Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde “*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında gerçekleştirilir*” şeklinde düzenleme ile açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla verilen bir mahkûmiyet kararının veya tutuklama kararının infazında mahkûmlar için sağlanacak şartlar insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır (B.No. 2013/3550, 19/11/2014, § 36).

37. AİHM, hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan herkesin insan onuruna uygun tutukluluk koşullarına sahip olma hakkı bulunduğunu, alınan tedbirlerin uygulanma koşullarının kişiyi sıkıntıya ya da tutukluluğa bağlı kaçınılmaz üzüntü seviyesini aşacak yoğunlukta bir ümitsizliğe sokmaması gerektiğini vurgulamaktadır (B.No: 2014/648, 18/9/2014, § 65). AİHM ayrıca, Sözleşme'nin tutuklu bir kimsenin sağlık gerekçesiyle serbest bırakılması için hiçbir “*genel zorunluluk*” getirmediğini, ancak doğal olarak ortaya çıkan fiziksel ya da ruhsal rahatsızlıklardan kaynaklanan acının, yetkililerin sorumlu tutulabileceği tutukluluk koşullarından dolayı artması ya da artma riski bulunması halinde bu durumun Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamına girebileceğini belirtmektedir (B.No: 2014/648, 18/9/2014, § 66).

38. 5275 sayılı Kanun'da tutuklu ve hükümlülerin hastalık halinde muayene ve tedavilerinin nasıl yapılacağı hususu ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Kanun'un 71. ve 78. maddeleri uyarınca hükümlü veya tutukluların acil veya olağan muayene ve tedavisi ilk önce ceza infaz kurumunun revirinde kurumun hekimi tarafından yapılır. Muayene ve tedavinin kurumda mümkün olmaması hâlinde hükümlü ve tutuklular devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir. Kanun'un 57. maddesine göre bulunduğu yere en yakın tam teşekküllü devlet veya üniversite hastanelerinin hükümlü koğuşuna yatırılan hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilip, başhekim tarafından onaylanan bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir. Hükümlü veya tutuklunun kontrol ve tedavisinin hastanede devam etmesi gerekiyorsa sağlık kurulu raporuyla bu hususun belgelendirilmesi gerekir.

39. Somut olayda başvuru, 2005 ve 2006 yıllarında geçirdiği ameliyatlara sebep olan hastalığının yeniden nüksettiğini ve bu sebeple yaptığı tahliye taleplerinin de Mahkeme tarafından Adli Tıp raporu gerekçe gösterilerek reddedildiğini ileri sürmüştür. Bunun dışında hastalığının her şart ve durumda, cezaevinde bulunma nedeniyle tek başına yaşamsal risk oluşturacak bir nitelik taşıdığı belirtilmemektedir. Başvurucunun rahatsızlığının geri dönülmez bir noktaya ulaştığı yönünde bir tespit de bulunmamaktadır. Diğer taraftan başvuru, cezaevinde sağlık şartlarının hastalığına nasıl etki ettiğine dair herhangi bir rapor sunmadığı gibi buna ilişkin cezaevi idaresine yaptığı herhangi bir başvurudan da bahsetmemektedir. Aksine cezaevi şartlarında tedavisinin mümkün olup olmadığına ilişkin Mahkememiz tarafından rapor aldırılmasını talep etmektedir.

40. Başvurucunun tutuklu olarak bulunduğu cezaevinde geçirdiği rahatsızlıklara ilişkin hastaneye sevk edilip edilmediğine, sevk edildi ise yapılan teşhis ve tedavilerin ne olduğunu ve yeterli olup olmadığına dair herhangi bir husus belirtmemiştir. Başvurucu, rahatsızlığının cezaevi şartları veya yetkililerin uygulamalarından kaynaklanan nedenlerle kötüleştiği ve bu nedenlerle doğal olarak özgürlükten yoksun bırakılma nedeniyle ortaya çıkan ızdırap ve acının ötesinde bir ızdırap ve acıya maruz kaldığı yönünde bir delil de ortaya koymamıştır. Başvurucunun tedavi veya kontrollerinin ihmal edilmesi nedeniyle hastalığının ilerlediği yönünde bir tespit de bulunmamaktadır.

41. Başvurucunun geçirdiği ameliyatlara ilişkin sağlık durumuna rağmen cezaevinde tutulmasının, insanlık dışı veya aşağılayıcı bir ceza/muamele olarak değerlendirilmesine neden olabilecek bir olgunun da bulunmadığı, bu nitelikte değerlendirilebilecek somut bir duruma ilişkin şikâyet olmadığı görülmektedir. Başvurucu, cezaevinde tutulma nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği şikâyetine ilişkin olarak gerek cezaevi koşullarından gerekse yetkililerce yapılan uygulamalardan kaynaklanan somut bir delil sunmamıştır.

42. Suç isnadına veya mahkûmiyet kararına bağlı olarak özgürlüğünden yoksun bırakılan bir kimsenin sağlık gerekçesiyle serbest bırakılması için hiçbir “*genel zorunluluk*” bulunmadığı, hasta bir kişinin cezaevinde tutulmasının, ancak cezaevi şartları veya uygulanan tedbirlerin kişiyi olağanın üzerinde sıkıntıya sokacak nitelikte olması halinde insanlık dışı veya aşağılayıcı bir muamele olarak nitelendirilebileceği ve bu kapsamda da somut bir delil olmadığı dikkate alındığında başvuru, rahatsızlığına rağmen cezaevinde tutulmasına ilişkin şikâyetlerinin somut bir olguya dayanmaması nedeniyle kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

43. Açıklanan nedenlerle, başvuru, kötü muamele yasağının ihlal edildiğine dair iddiasının “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle, başvuru, “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**, yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına, 22/1/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ